

Ясишена Валентина Валеріївна,

доктор економічних наук, доцент,

Долюк Алла Вікторівна,

кандидат економічних наук.

Західноукраїнський національний університет

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація: в статті розглянуто сутність інтегрованої звітності, що представлена звітом про управління. Проведено аналіз праць з питань інтегрованої звітності, визначено переваги та проблеми впровадження інтегрованої звітності в підприємствах України.

Ключові слова: інтегрована звітність, звіт про управління, інвестори, ресурси, капітал.

У світі, повному невизначеностей, інвестори під час прийняття рішень дедалі частіше розглядають щось більше, аніж просто фінансові результати компанії. Унеможливлення задоволення бухгалтерською звітністю всіх інформаційних потреб користувачів такої звітності спричинило появу інтегрованої звітності, яка поєднує різні види інформації. Нині необхідність складання інтегрованої звітності обумовлена вимогами часу. Перш за все це зацікавленість власників, менеджерів підприємства, з однієї сторони, та суспільства і держави з іншої у зростанні вартості компаній, зниженні ризиків при інвестуванні, підвищенні суспільної довіри до діяльності тощо. В сучасних умовах господарювання фінансова звітність перестала бути головним джерелом інформації для користувачів з метою прийняття ними відповідних рішень. Як для внутрішніх так і зовнішніх користувачів важливою є інформація щодо ефективності використання ресурсів підприємства, існуючого капіталу (фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, природного (екологічного), соціально-репутаційного) та визначення потенціалу і можливостей підприємства на майбутнє. Варто наголосити, що одним із найцінніших ресурсів є репутація бізнесу та довіра клієнтів, партнерів, громадськості та суспільства в цілому.

Аналіз праць з питань інтегрованої звітності підприємств дає підстави стверджувати, що відповідно до концепції сталого розвитку суспільства існує необхідність розробки теоретико-методичних засад її формування та практичного впровадження. На сьогодні в Україні ці питання повністю не врегульовані як на законодавчому рівні, так і не існує узгодженого бачення серед науковців та практиків. Так, О.В. Кравченко та Н.В. Овчарова в своїх працях визначають необхідність впровадження інтегрованої звітності в практичну діяльність підприємств України. В. Г. Когденко, М. В. Мельник та Р. О. Костирко найбільше уваги приділяють питанням сутності та ролі інтегрованої звітності для вітчизняних підприємств. В. М. Костюченко, М. Ю. Карпушенко, Д. С. Шахвердян визначають значення інтегрованої звітності для внутрішніх та зовнішніх користувачів. С. Адамс, С. Ф. Легенчук, Я. Д. Крупка приділяють увагу проблемам її запровадження в підприємствах України. Питання змісту інтегрованої звітності та процедури

формування її показників висвітлювали Н. О. Лоханова, К. Безверхий та О. І. Гриценко. М. А. Проданчук звертає увагу на значення регламентації інтегрованої звітності. Незважаючи на значну кількість розробок невіршеними залишаються питання формування показників інтегрованої звітності [3].

Прийняття у 2013 році Міжнародною радою з інтегрованої звітності (англ. – IIRC) глобального Міжнародного стандарту з інтегрованої звітності (МСІЗ, англ. – IR) сприяє практичному її запровадженню. Нова модель звітності компаній поєднує фактори ESG і фінансові результати. В інтегрованому звіті (ІЗ) має надаватися інформація про ресурси і взаємини, які використовує та на які впливає організація, спільно вони іменуються «капіталами». Видами капіталів є фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний, природний. Компанія має пояснити, як вона взаємодіє із зовнішнім середовищем і капіталами для створення вартості протягом короткострокового, середньострокового і довгострокового періоду.

Проявом інтегрованої звітності в Україні є запровадження звіту з управління. З 2018 року звіт про управління зобов'язані подавати середні та великі підприємства. При цьому середні мають право не вказувати нефінансову інформацію.

Традиційна звітність підприємств відрізняється складністю отримання та систематизації даних різних форматів. Тому інтегрована звітність має бути більш доступною та простою у використанні, але більш інформативною за змістом. Звіт про управління можна подати в зручному для читача форматі: додати графіки, інфографіку, ілюстрації, фото і відео. Важливо описати всю необхідну інформацію у зручному та доступному вигляді, щоб результати діяльності компанії були зрозумілими для користувачів.

Інтегрована звітність стає важливим інструментом для українських компаній з нижче зазначених причин.

1. Краще розуміння власної бізнес моделі - положення встановлює чіткі рамкові умови для оцінки впливу бізнес моделі компанії на ключові капітали: фінансовий, промисловий, людський, інтелектуальний, соціальний та природний. Критична оцінка бізнес моделі компанії в ширшому контексті допоможе українським компаніям виявити бізнес процеси (або їх відсутність), які руйнують середню і довгострокову вартість бізнесу.

2. Робота над інтегрованою звітністю допоможе донести цінність соціальної відповідальності бізнесу для ключових керівників компанії.

3. Підстава для вищої оцінки бізнесу - інтегрована звітність допоможе компаніям артикулювати у визначений спосіб ті стратегічні переваги, які істотно впливають на вартість компанії. Компанії, які інвестували час і ресурси у налагодження відносин з зацікавленими сторонами (громадами, активістами, експертами), матимуть інструмент для монетизації цих інвестицій, оскільки вони напряму пов'язані із підвищенням нефінансового капіталу компанії. Зрозуміло, як і у випадку застосування будь-яких фінансових інструментів, інтегрована звітність може призвести до нижчої оцінки бізнесу.

Необхідність впровадження інтегрованої звітності на ряду з визначенням політики ведення обліку на підприємстві потребує значних напрацювань та рекомендацій питання щодо формування підприємством політики складання та подання звітності, оскільки зміст, структура та обсяги інформації інтегрованої

звітності, спосіб її представлення, джерела даних, методика розрахунку показників тощо будуть індивідуальні і залежать від обраних підприємством параметрів інтегрованого звітування.

Проблема досить повільного впровадження в практичну діяльність підприємств України інтегрованої звітності пов'язана з такими проблемними питаннями:

- відсутністю єдиної концепції та регламентації даного процесу;
- відсутністю усвідомлення необхідності її впровадження;
- наявністю ризиків розкриття важливої інформації (можливих фінансових та нефінансових, системних та несистемних ризиків з визначенням напрямів їх мінімізації);
- складністю отримання та систематизації даних різних форматів - на різних підприємствах, та різних підрозділів – одного підприємства;
- відсутність рекомендації щодо інформаційного забезпечення інтегрованої звітності, тобто збір облікових даних та формування показників такої звітності;
- відсутність висококваліфікованих кадрів, що володіють необхідними навичками для підготовки, складання, подання, затвердження та оприлюднення інтегрованої звітності;
- питань щодо організаційного, соціального, екологічного та іншого не облікового характеру корпоративних об'єднань та їх відокремлених одиниць.

Стандартної форми інтегрованого звіту не існує, але Міжнародним комітетом з інтегрованої звітності в стандарті сформульовано базові принципи, якими слід керуватися при його складанні. Проте залишаються проблеми, пов'язані з переліком форм та структурних елементів такої звітності, розробкою системи показників, методики їх розрахунку та виміру, джерел даних для складання звітності, підготовки облікового забезпечення і впровадженням інтегрованої звітності у практику. На ряду з цим актуалізуються проблеми контролю достовірності показників інтегрованої звітності та аналізу діяльності суб'єктів господарювання за даними такої звітності. Все це потребує зусиль та дій як зі сторони підприємств так і користувачів інтегрованої звітності, Не останню роль в цьому процесі має відігравати держава [2].

Отже, впровадження інтегрованої звітності у практику підприємств України забезпечить адекватну оцінку ефективності діяльності останніх у довгостроковій перспективі, підвищить їх прозорість та поєднає всю важливу фінансову й нефінансову інформацію в короткій, доступній і зручній для користувача формі. Інтегрована звітність є лише одним з інструментів відходу від домінуючої позиції фінансових показників як основного індикатора результатів діяльності організації, а також загальної націленості на фінансову складову діяльності підприємства, направлення інтересів на соціальну й екологічну сторону. Результати дослідження доводять, що інтегрований звіт – це дієвий інструмент налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством, а також інструмент самовдосконалення компанії в частині системи управління та обліку.

Використані джерела:

1. Международный стандарт интегрированной отчетности. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://da-strateg.ru/wp-content/>

uploads/2015/09/Mezhdunarodnyj-Standart-integrirovanoj-otchetnostiosnovnye-polozheniya-1.pdf

2. Крупка Я. Д. Про інтегровану та консолідовану звітність. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/89.pdf>

3. Сторожук Т. М. Проблеми впровадження інтегрованої звітності. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств* : тези виступів міжнар. наук. конф., 4-5 жовтня 2019 р., м. Житомир : Мін-во освіти і науки України, Держ. ун-т «Житомирська політехніка». - Житомир, 2019.- С.174–175. URL:<http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/5117>

4. Проданчук М. А. Інтегрована звітність – інструмент управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 24–31.

5. Шевчук Н. С. Інтегрована звітність: поняття та економічна сутність. *Економіка АПК*. - 2018. - № 12 - С. 95 URL:<http://clar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/11150>